

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum
2016-07-07

Ärendebeteckning
500-3652-2016

1(5)

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Yttrande över remiss rörande redovisning av förslag till svenska regler och åtgärder för invasiva främmande arter, ert dnr NV-02066-15.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västerbotten

- är generellt positiv till att arbeta systematiskt och organiserat emot invasiva arter på regional och nationell nivå, men som remissen är formulerat nu är det svårt att få grepp om vad detta kommer innebära praktiskt för länsstyrelserna. Detta gör det svårt att ta ställning till om uppdraget som läggs på länsstyrelserna verkar rimligt. Oavsett kommer ökade resurser krävas för att kunna genomföra uppdraget.
- upplever det som märkligt att den så kallade unionsförteckningen där 37 arter förnärvarande ingår inte har bifogats då remissen genomgående hänvisar till den (nämns första gången i 2.1.).
- anser att förslaget är allmänt vagt formulerat, det är förståeligt utifrån att EU inte kommit med klara direktiv ännu, men för att förstå och kunna utföra åtagandena kommer det behövas övergripande förtydligande av förslaget. Avsaknaden av tydlighet gör det dock svårt att bedöma förslagets inverkan på organisationen.
- anser att de föreslagna åtagandena som kommer läggas på länsstyrelserna kommer vara mycket resurskrävande och att det kommer krävas specifika medel för att kunna arbeta med åtagandena.
- Anser att avsnitt 2.6. stycke tre-fem är väldigt otydligt formulerat. Fram tills detta stycke var intrycket av remissen att Sverige har skyldighet att hantera alla arter på unionslistan ifall de förekommer i Sverige. Här verkar det istället röra sig om att EU endast kräver att arter med ”stor spridning” behöver hanteras. Det står dock inte vad vi har för förhållningssätt till de arter som klassas som att de inte har stor spridning i Sverige utan det blir mycket läsa mellan raderna. Denna del behöver genomgående förtydligas, det finns alldeles för mycket rum för egna tolkningar av texten som den är formulerad just nu.
- motsätter sig påståendet att vi i dagsläget har en god kunskapsbild över spridningen/etableringsgraden av invasiva arter i Sverige. Länsstyrelsen i Västerbotten anser att det kommer behöva läggas resurser på kun-

skapsuppbyggande inventeringar, speciellt i marina miljöer, för att förbättra kunskapsbilden.

- ser det som ett stort problem att rödörad vattensköldpadda återfinns på unionsförteckningen där 37 arter förnärvarande ingår. Då restriktionerna i art. 7, 1143/2014 skall tillämpas oavsett om arten har stor spridning i landet eller inte anser länsstyrelsen i Västerbotten att detta kommer ha stora konsekvenser för hur åtagandet ska genomföras i praktiken, kombinerat med att det kommer bli kostsamt då rödörad vattensköldpadda är ett långlivat djur (45-50år i fångenskap) och är ett populärt husdjur.
- är bekymrade över att djurparker i dagsläget inte verkar kunna ges dispens för att hålla arter som förekommer på unionsförteckningen.
- önskar se ett förtydligande både rörande den tänkta roll som en nationell lista över invasiva arter förväntas ha i det framtida arbetet mot invasiva arter och utformningen av listan. Flertalet av de i Sverige invasiva arter som det arbetas med i Västerbottens län, till exempel jättebal-samin, videokornell, mårddhund, mink och lupiner, saknas på unionsförteckningen. Genomgående i remissen hänvisas det till möjligheten att göra en egen nationella lista över invasiva arter vilket vore ett ypperligt tillfälle att ta tag i arterna på ett organiserat och systematiskt sätt på nationell nivå. Detta kräver dock att den nationella listan får samma tyngd i Sverige som unionsförteckningen. En nationell lista skulle dessutom kunna gynnas av att delas in i bekämpningsregioner snarare än att gälla Sverige som helhet, då flertalet invasiva arter har varierande genomslagskraft i olika regioner till följd av de olika klimat som råder i landsdelarna.

Länsstyrelsen i Västerbotten lämnar följande synpunkter på förslaget;

Avsnitt 2.2. Ansvarsfördelningen verkar rimligt, frågan är dock hur kantzonshabitat där organismer som lever både i vatten och på land vistas kommer hanteras. Till exempel strandzonerna har tidigare hamnat i kläm då varken Naturvårdsverket eller HaV har velat ta ansvar för dem. Flertalet arter rör sig och lever dock i de habitaterna och måste täckas upp av endera av myndigheterna. Tydligare riktlinjer för vem som ansvarar för invasiva arter i dessa habitat önskas.

Problemtiken kring djurparker och invasiva arter är oroande. Flera arter på unionsförteckningen (bland annat står däggdjur som tvättbjörn och vanlig näsbjörn med) är arter som ofta återfinns i djurparker. Att det saknas möjlighet att utfärda undantagstillstånd för djurparker är problematiskt då eventuella bevarande arbeten kommer avstanna (arter som klassas som invasiva enligt unionsförteckningen får inte tillåtas reproducera sig i fångenskap) samt att djurparkerna inte kommer kunna utbildas om arternas biologi då de inte får återinsköpa nya djur efter att de dött (om de klassas som icke-kommersiella ägare) eller enbart kan inhysa dem i upp till två år efter att

remissen går igenom (om de klassas som kommersiella ägare). Detta är en fråga som måste lyftas och redas ut i högre instanser.

Avsnitt 2.3. Länsstyrelsen i Västerbotten stödjer det tidigare uttalandet från andra länsstyrelser att denna remiss kommer kräva avsevärda resursförstärkningar för att kunna genomföra uppdraget. På förslaget verkar det som att det kommer krävas koordinatörer för att organisera arbetet, stora riktade inventeringar med målet att bygga upp kunskapsläget över arternas spridning samt bekämpningsåtgärder för att avlägsna arterna. Ur perspektivet att rödörad vattensköldpadda i dagsläget finns med på listan kommer ett behov av kontroller av privatpersoner vara högst aktuellt då restriktionerna i art. 7, 1143/2014 skall tillämpas oavsett om arten har stor spridning i landet eller inte. Att upprätta register över ägare samt sköta kontrollen av hanteringen av arten kommer vara kostnadskrävande då arten är ett populärt husdjur, och efterkontroller kommer pågå under flera år då djuren får hållas tills de dör; vilket hos rödörad vattensköldpadda rör sig om uppemot 45-50år i fångenskap.

Avsnitt 2.4. – Bekämpningsmedel Länsstyrelsen i Västerbotten ifrågasätter om målen verkligen helgar medlen i denna fråga. Finns det verkligen ett sådant behov ur ett miljöperspektiv? Eftersom det inte finns något färdigt förslag presenterat kan vi inte göra ett definitivt yttrande, men eventuell uppluckring i regleringen av bekämpningsmedel är inte något som Länsstyrelsen i Västerbotten spontant ställer sig positiva till.

Avsnitt 2.6. stycke två. Länsstyrelsen i Västerbotten ifrågasätter påståendet i stycke två där det hävdas att vi har det kunskapsunderlag som krävs för att kunna bedöma hur stor spridning en invasiva art har. Speciellt på den marina sidan, men även bland terrestra arter, finns det ett stort mörkertal. I stor utsträckning saknas ordentligt genomförda inventeringar av invasiva arter, och en så pass enkel art att inventera som jätteloka/Tromsö loka finns knappt inrapporterad på artportalen i vissa landsområden trots att den uppenbarligen finns där när man rör sig i områdena. Ett stort problem är också att man istället i stor utsträckning förlitar sig på rapporter från privatpersoner, vilka oftare rapporterar spektakulära djurarter snarare än mindre växter och marina livsorganismer. Det är också en stor risk för förväxlingar mellan arter, vilka är svåra att utreda i en databas om inte foto finns att tillgå.

Avsaknad av riktade miljöövervakningar och inventeringar både i terrestra och marina miljöer gör det svårt att uttala sig om invasiva arters faktiska spridning. För att kunna styrka påstående att Naturvårdsverket och HaV har möjlighet att bedöma utbredningen och spridningsgraden i Sverige för aktuella art kommer stora, systematiskt organiserade inventeringar krävas innan det går att uttala sig om de invasiva arterna av unionsbetydelse har liten, stor eller ingen spridning i Sverige. För att lyckas med detta kommer det dels krävas resurser dedikerade till nationella strukturerade initiala kunskapsuppbyggande inventeringar. Men även i framtiden kommer det krävas riktade miljöövervakningar för att bibehålla en uppdaterad bild av spridningsläget hos invasiva arter.

Avsnitt 2.6. stycke sex. Länsstyrelsen i Västerbotten hade gärna sett att texten "Initial comments from Sweden on the preliminary list of risk assessed invasive alien species of Union concern- Regulation (EU) no 1143/2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species" som det hänvisas till hade följt med som bilaga. Vi lyckades inte återfinna dokumentet och det hade varit till stor hjälp att läsa de kommentarer och synpunkter som framfördes i bedömningen av remissen.

Avsnitt 2.8. Länsstyrelsen i Västerbotten håller med om att särskilt fokus bör läggas på hamnar då detta är en av de viktigaste ingångsvägarna för marina invasiva arter. Arter kan följa med både i barlastvattnet samt fästa på skeppens skrov, vilket man inte kommer komma åt genom att endast rikta uppmärksamheten åt varorna ombord på skeppen. Hur man ska hantera barlastvatten från främmande vatten, och speciellt tömningen av den, är något som borde hamna högt upp på prioritetsordningen kombinerat med återkommande inventeringar efter invasiva arter inne i och i områdena runtomkring hamnområden.

Avsnitt 2.8. andra stycket på s. 23. Denna del är otydlig. Innan hänvisas det till att invasiva arter med största sannolikhet kommer att rapporteras in via artportalen, men i detta stycke ska statliga förvaltningsmyndigheter som ansvarar för och utför miljöövervakning "skyndsamt rapportera fynd i miljön av en invasiv art som inte tidigare varit känd i Sverige eller fynd av en art som tidigare rapporterats som fullständigt och permanent avlägsnad från Sverige till Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten". Det specificeras dock inte hur eller när man vänder sig till respektive myndighet, eller om det kommer räcka med att rapportera in till artportalen. Det optimala vore att strömlinjeforma inrapporteringen så att den alltid följer samma mönster för att undvika att det blir fel för viktiga specialfall. Ju färre moment som skiljer sig åt desto enklare blir det för alla inblandade att alltid göra rätt. Det borde enkelt kunna ordnas så att när det rapporteras fynd av ovan beskrivna arter i artportalen så triggas ett larm hos berörd person på lämplig myndighet istället för att förvaltningsmyndigheten ska göra en direkt separat rapport. Detta skulle göra det hela mer strömlinjeformat och underlätta för att antingen dubbelrapportering eller avsaknad av inrapportering sker i dessa fall.

Avsnitt 2.9. Överlag är denna del rimlig, om det antas att invasiva arter av unionsbetydelse är ovanligt bland icke-kommersiella ägare. För majoriteten av arterna som är med på listan för tillfället är stämmer detta, men i och med att rödörad vattensköldpadda återfinns på listan kommer det vara oerhört svårt att lyckas med det åtagandena som läggs på länsstyrelserna då restriktionerna i art. 7, 1143/2014 för invasiva arter skall tillämpas oavsett om arten har stor spridning i landet eller inte. Denna art är ett populärt husdjur i Sverige vilket kommer skapa problem i kontroll av handel, hanteringen och förvaring hos icke-kommersiella ägare, en fråga som inte lyfts över huvudtaget i remissen.

Eftersom ägare av detta populära husdjur i dagsläget inte finns registrerade någonstans måste samtliga ägare kartläggas från grunden. Dessutom ska länsstyrelsen kontrollera att kraven på förvaring av djuren uppfylls av ägaren, det vill säga kontrollera så att ingen reproduktion sker, att djuren inte slipper ut självmant eller blir utsläpta, att djuren inte säljs vidare, samt avgöra ifall djuret ska tvångsavlivas i de fall kraven inte uppfylls av ägaren. Detta kommer kräva stora resurser, speciellt i det tidiga registreringskedet ifall det ska lyckas och vi är tveksamma till rimligheten i arbetsinsatsen. Eftersom icke-kommersiella ägare får behålla djuren fram tills de dör kommer efterkontrollera att pågå under flera år framöver då rödörad vattensköldpadda har ett livsspann på uppemot 45-50år i fångenskap. Denna fråga rörande hur vi ska uppfylla kraven på restriktionerna kring invasiva arter borde därför lyftas och diskuteras omedelbart för att kunna hantera problematiken runtomkring.

Avsnitt 2.10. s. 27. Samtliga föreslagna gränskontrollstationer ligger i södra delen av Sverige, borde det inte även finnas intresse för gränskontroller även högre upp i norra delen av Sverige?

I detta ärende har Peter Jonsson, biträdande enhetschef, med Malin König, Handläggare - åtgärdsprogram för hotade arter, som föredragare. I den slutgiltiga handläggningen har även Kristin Dahlgren, Handläggare - marint, Lars Dahlberg, Handläggare - viltförvaltning, Erik Lindberg, Handläggare – viltförvaltning, samt Annelie Grip Hansson, Länsveterinär Landsbygdsenheten, deltagit.

Peter Jonsson

Bitr. Enhetschef

Malin König

Handläggare - åtgärdsprogram för hotade arter och kontaktperson gällande invasiva arter